

habrovanský zámek

Habrovanský zámek, příspěvková organizace
Habrovany čp. 1, 683 01 Rousínov

KVOPP00D9RN5

KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV
602 00 Brno - Údolní 39
PODATELNA
DATUM 20. 02. 2019
Č.j. KVOP-
POČ. LISTŮ 7 PŘÍLOH
POČ. A DRUH PŘÍLOH

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
Veřejná ochránkyně práv
Údolní 39
602 00 Brno

VÁŠ DOPIS ZNAČKY / ZE DNE
Č.j.: KVOP-1953/2019
Sp. Zn. 66/2018/NZ/PH

NAŠE ZNAČKA
HZ/17/19

OSLOUŽENÍ / LINKA
Mgr. [redacted]
vedoucí [redacted]

DNE
18.2.2019

Vážená paní veřejná ochránkyně práv,

na základě Vaší systematické návštěvy a následně zaslané zprávy o výsledku šetření Vám zasílám písemné vyjádření týkající se určitých Vámi shledaných nedostatků:

Zpráva o odstranění nedostatků vyplývajících z neohlášené systematické návštěvy veřejného ochránce práv v Domově pro osoby se zdravotním postižením Habrovanský zámek, p.o., která proběhla ve smyslu § 1 odst. 3 a odst. 4 písm. c) ve spojení s ustanovením § 21a § 15 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

Systematická návštěva a její cíl

Na základě ustanovení § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, vykonává veřejný ochránce práv činnost národního preventivního mechanismu, v jehož rámci provádí systematické návštěvy míst (zařízení), v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě. Důvodem omezení na svobodě je rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo závislost osoby na poskytované péči. Domovy pro osoby se zdravotním postižením představují zařízení ve smyslu § 1 odst. 4 písm. c) zákona o veřejném ochránci práv.

Obecně je cílem systematických návštěv posílit ochranu osob omezených na svobodě před všemi formami špatného zacházení. Návštěva uskutečněná dne 8. října 2018 byla zaměřena výhradně na možnost klientů a klientek jakožto občanů realizovat své volební

právo, tedy projevit svou sociální autonomii a naplnit možnost podílet se na politickém a veřejném životě.

Na základě výše provedené systematické návštěvy zaměřené na realizaci volebního práva, Vám sděluji, že **byla provedena následující opatření k nápravě při odstranění nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku šetření.**

Níže jsou uvedené oblasti a popsány postupy vedoucí k provedení opatření vedoucí k nápravě.

Popsaná oblast:

Realizace volebního práva

Volební právo je zaručeno všem občanům České republiky článkem 21 Listiny základních práv a svobod. K účasti lidí se zdravotním postižením na politickém a veřejném životě se pak mj. vyjadřuje i Úmluva o právech osob se zdravotním postižením.

1. Předpoklady pro výkon volebního práva

Podle článku 21 Listiny základních práv a svobod stanovuje podmínky výkonu volebního práva zákon. Předpokladem je občanství České republiky (v případě voleb do Evropského parlamentu se může jednat i o státního občana jiného členského státu EU, pokud je na území ČR přihlášen k trvalému či přechodnému pobytu), v době konání voleb musí občan dosáhnout 18 let věku, v případě voleb do zastupitelstev obcí (krajů) trvalý pobyt na území obce (kraje). Překážkou pro výkon volebního práva je v našich podmínkách podle volebního zákona u všech voleb omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva.

1.1. Součástí realizace volebního práva je Prokázání státního občanství – výpis ze zjištěného stavu:

Státní občanství prokazuje občan předložením platného občanského průkazu. Někteří klienti mají občanský průkaz na základě písemné žádosti uložený u personálu v uzamykatelné skříni, umístěné v kanceláři sociálního úseku. Ze zprávy vyplývá, že k uložení dokladu u personálu by se mělo přistupovat pouze v případě, že hrozí riziko jeho zneužití a klient (případně opatrovník) s uložení dokladu u personálu vyjádří souhlas. O tomto případném uložení je doporučeno vést evidenci.

Uložená opatření:

1) Dle individuálních schopností klientů rozvíjet dovednosti klientů v oblasti nakládání s doklady (průběžně).

2) Zavést evidenci o uložených dokladech, vyžádat si písemné souhlasy klientů (jejich opatrovníků) s úschovou (do 1 měsíce).

Provedená opatření k nápravě:

Na poradě úseků dne 11.2. 2019 bylo provedeno interní proškolení zaměstnanců týkající se rozvíjení a posilování individuálních schopností klientů v oblasti nakládání s doklady. Zápis vč. kopie prezenční listiny jsou přílohou č.1 této zprávy. Jsme si vědomi, že proškolení je velmi formální krok a jedná se o začátek změny „postojových“ záležitostí personálu. S odkazem na výpis ze zjištěného stavu probíhají rovněž procesní změny, kdy jednotlivé kroky vedoucí

k rozvíjení dovedností dotčených klientů v oblasti nakládání s doklady jsou řešeny individuálně prostřednictvím klíčových pracovníků jednotlivých klientů a jsou popsány v záznamu péče klienta. Všichni klienti mají na svých pokojích uzamykatelný prostor (skříňku, šufle), který mohou využít právě k úschově dokladů.

V současné době je zavedena evidence uložených dokladů na sociálním úseku. Tiskopis je přílohou č. 2 této zprávy. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady 2016/679 (dále jen GDPR) ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, a adaptačního zákona pro ochranu osobních údajů v české legislativě, byla v zařízení vypracována Směrnice pro ochranu osobních údajů č. 2/2019 s platností od 1. 1. 2019, jejíž součástí je Písemný souhlas klienta (opatrovníka) s úschovou dokladů. Tiskopis tohoto souhlasu je přílohou č. 3 této zprávy. Ke dni 1. 2. 2019 je v evidenci uložených dokladů celkem 7 občanských průkazů klientů služby domov pro osoby se zdravotním postižením, z toho tři z klientů jsou omezeni ve svéprávnosti. Všichni klienti (v případě omezení ve svéprávnosti opatrovníci) udělili písemný souhlas s úschovou.

1.2. Omezení svéprávnosti

1.2.1 Omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva– výpis ze zjištěného stavu:

Omezit svéprávnost člověka může pouze soud. Překážkou ve výkonu volebního práva ve smyslu volebního zákona je pouze takové soudní rozhodnutí, které výslovně omezuje člověka v oblasti voleb a hlasování. Toto omezení musí být stanoveno přímo ve výroku rozsudku. V době systematické návštěvy žilo v zařízení celkem 5 klientů, kteří jsou omezeni ve svéprávnosti. Pouze dva klienti jsou omezeni ve výkonu volebního práva, u jedné klientky opatrovník poskytl pouze listinu o jmenování opatrovníka, nikoliv samotný rozsudek.

Uložená opatření:

3) Vyžádat si chybějící rozsudek o omezení svéprávnosti od soudu (bezodkladně).

Provedená opatření k nápravě:

Habrovanský zámek, p.o. si vyžádal rozsudek o omezení svéprávnosti od příslušného soudu, který rozhodoval ve věci omezení svéprávnosti výše uvedené klientky. Ve stejném období zařízení vyzvalo rovněž opatrovníka klientky, který rozsudek o omezení svéprávnosti doložil, opatření tedy bylo splněno. Zařízení nyní zná rozsah omezení tak, aby mohlo klientce poskytovat péči plně dle jejich potřeb. Anonymizovaná kopie rozsudku je přílohou č. 4 této zprávy.

1.2.2 Spolupráce s opatrovníky – výpis ze zjištěného stavu:

Jednou z povinností opatrovníka je starat se o naplnění práv opatrovance, včetně volebního práva.

Uložená opatření:

4) Za účelem podpory klientů při realizaci jejich volebního práva systematicky spolupracovat s opatrovníky (průběžně).

Provedená opatření k nápravě:

Jsme si vědomi, že dlouhodobá systematická práce s opatrovníky klientů tvoří nedílnou součást kvalitně poskytované péče. S opatrovníky se individuálně setkáváme a pravidelně je oslovujeme při plánování péče, v rámci podpory autonomie klienta s ohledem na volební právo a jeho realizaci zahrnujeme tuto oblast do plánu péče v rámci oblasti pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. V zařízení byl vypracován pracovní postup týkající se přímo realizace voleb v zařízení, který upravuje mimo jiné i osobu podpůrnou při realizaci volebního práva, kterou může být i opatrovník (příloha č. 5 této zprávy).

1.3 Trvalý pobyt na území obce/kraje – výpis ze zjištěného stavu:

U klientů pobytových sociálních služeb by nemělo být překážkou realizace volebního práva to, že se služba nachází v jiné obci/kraji, než mají klienti trvalý pobyt.

Přístup domova v této oblasti je hodnocen ve zprávě jako vstřícný, přesto je doporučeno neomezovat se pouze na obecnou informaci o možnosti sdělit přání, aby klienti, kteří nemají trvalý pobyt v obci, nabízeli možnost podpory a dopomoci při účasti na volbách také individuálně.

Uložená opatření:

5) Systematicky podporovat klienty s trvalým pobytem mimo obec, v níž se domov nachází, v účasti na volbách v místě jejich trvalého pobytu (průběžně).

Provedená opatření k nápravě:

V zařízení byl vypracován pracovní postup týkající se přímo realizace voleb v zařízení, který upravuje i nová funkční pravidla, dle nichž personál podporuje klienty v jejich realizaci volebního práva v místě jejich trvalého pobytu (příloha č. 5 této zprávy).

2. Příprava na volby

2.1. Informování klientů o volbách – výpis ze zjištěného stavu:

O možnosti realizovat své volební právo by měli být informováni jednotlivě všichni klienti, kteří jsou oprávněni volit. Pokud o volby projeví zájem, měla by jim dle individuálních schopností a potřeb být pro realizaci tohoto práva poskytnuta náležitá podpora. Účast u voleb lze považovat za vhodně stanovený osobní cíl v rámci individuálního plánování služby. Pokud personál vyhodnotí, že někteří klienti nemají takové rozumové schopnosti, aby pochopili význam a princip voleb, měl by o tom učinit záznam do jejich individuální dokumentace.

Uložená opatření:

6) Informovat o volbách všechny klienty a poskytovat podporu při výkonu volebního práva individuálně všem z nich, kteří splňují podmínky výkonu volebního práva (průběžně).

7) Zaznamenat do individuální dokumentace klienta, že dle úsudku personálu nezvládne účast u voleb vzhledem ke svým schopnostem či zdravotnímu stavu (průběžně).

Provedená opatření k nápravě:

Na poradě úseků dne 11.2. 2019 bylo provedeno interní proškolení zaměstnanců v rámci plnění funkce klíčového pracovníka, aby zaznamenali do individuální dokumentace klienta podporu při výkonu volebního práva v rámci individuálního plánování, případně skutečnost, že klient dle jejich úsudku nezvládne účast u voleb. (příloha č. 1 této zprávy). V zařízení byl vypracován pracovní postup týkající se přímo realizace voleb v zařízení, který upravuje pravidla, dle nichž personál podporuje klienty v jejich realizaci volebního práva individuálně. (příloha č. 5 této zprávy).

2.2 Hlasovací lístky

2.3 Volební kampaň v zařízení

2.4 Nácvik voleb a další podpůrná opatření – výpis ze zjištěného stavu:

Zvláště v případě klientů s mentálním postižením lze využít i další podpůrná opatření, a to zejména nácvik voleb či poskytnutí informačních materiálů ve formátu easy-to-read. Uvedená podpůrná opatření by mohla pomoci realizovat volební právo také těm klientům, kteří je doposud nevyužili.

Uložená opatření:

8) Zajistit podporu při přípravě na volby všem klientům dle jejich individuálních schopností a dovedností (průběžně).

Provedená opatření k nápravě:

Pracovní postup týkající se přímo realizace voleb v zařízení rozpracovává i přípravu na volby vhodnou formou k individuální podpoře i těch klientů, kteří dosud nevyužili realizaci volebního práva. (příloha č. 5 této zprávy). Cílovou skupinu našeho zařízení tvoří klienti s mentálním postižením, přesto jsme připraveni s klientem realizaci voleb projít „nanečisto“.

3. Proces volby

3.1 Účast u voleb – výpis ze zjištěného stavu:

.....v souladu s tzv. principem normality je volit mimo zařízení. Vítám, že personál domova je připraven poskytnout klientovi, který projeví zájem dostavit se do volební místnosti v obci, veškerou potřebnou podporu. Protože je však v domově zvyk volit do přenosné hlasovací schránky silně zakořeněn, je současně nezbytné, aby klientům takovou možnost sám aktivně nabízel.

Uložená opatření:

9) Aktivně klientům nabízet možnost hlasovat ve volební místnosti v obci (průběžně).

Provedená opatření k nápravě:

Pracovní postup týkající se přímo realizace voleb v zařízení rozpracovává i informování a aktivní nabízení výše uvedené možnosti hlasování ve volební místnosti klientům ze strany personálu (příloha č. 5 této zprávy).

3.2 Tajnost voleb – výpis ze zjištěného stavu:

Volební právo se vykonává tajným hlasováním. V provizorní místnosti nebyla dostatečně zajištěna tajnost hlasování. Ačkoliv jsou klienti na tuto skutečnost připraveni a hlasovací lístky mají již předvyplněny, doporučuje se, aby při konání příštích voleb přijal domov přiměřená opatření k zajištění voleb. V některých zařízeních využívají provizorní zástěny, v jiných se osvědčila dohoda se členy komise (členové komise sedí ke klientovi zády po dobu, než vloží lístek do úřední obálky).

Uložená opatření:

10) Zajistit tajnost volby v provizorní volební místnosti v domově (průběžně).

Provedená opatření k nápravě:

Pracovní postup týkající se přímo realizace voleb v zařízení upravuje zajištění tajné volby – úpravou volební místnosti s využitím mobilní provizorní zástěny. U klientů, kteří realizují volbu na lůžku, se volební komise otočí zády po dobu, než vloží lístek do úřední obálky nebo se využije zástěna, která je na pokoji u lůžka klienta (příloha č. 5 této zprávy).

Věřím, že provedená opatření k nápravě týkající se výše uvedených oblastí při realizaci volebního práva klientů našeho zařízení, budou jedním z ukazatelů poskytování kvalitní péče námi poskytované sociální služby. Realizace těchto opatření se uskuteční při přípravě klientů nejen v nejbližších volbách do Evropského parlamentu, ale i v dalších volbách do budoucna.

S pozdravem

HABROVANSKÝ ZÁMEK,

příspěvek
Habrovany
IČ 70921245

PhDr. Leoš Spáčil
Ředitel

Počet příloh: 5
(viz seznam příloh)

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – Interní proškolení zaměstnanců – týkající se schopností klientů rozvíjet dovednosti klientů v oblasti nakládání s doklady a nového pracovního postupu pro uplatnění volebního práva, vč. kopie prezenční listiny

Příloha č. 2 – Tiskopis Evidence uložených dokladů

Příloha č. 3 – Tiskopis Písemný souhlas s úschovou dokladů - vzor

Příloha č. 4 – Anonymizovaná kopie chybějícího rozsudku o omezení svéprávnosti v době systematické návštěvy

Příloha č. 5 – Pracovní postup pro poskytování podpory pro voliče Habrovanského zámku